

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНАЪАТИ

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНАЪАТИ

1956 йил 4 январдан нашр этила бошлаган

ҲАФТАЛИК ГАЗЕТА

1997 йил, 17 январ, № 3 (3388)

Қадим Туркистон ҳудудида яшовчи халқларнинг янги шайхонаси бирлиги туйғуси юртдошларимиз руҳига чуқур синиб бормоқда. Қўятган амалий қадимларимиз эса бу туйғунинг қадр-қиммати ошди...

Туркистон — умумий уйимиз

Тулапберган Қайипберганов:

ҚУДРАТИМИЗ МАЪНАВИЙ БИРЛИК, РУҲИЙ БУТУНЛИКДА

Олтойдан Оқ денгизгача, Екутистондан Измирғача бўлган худудларда нўфузи 133 миллиондан кўпроқ туркий халқлар яшайди. Туркониинчи йиллар бошда вужудга келган янги тарихий вазиятда бу халқлар ният бир-бирларини эшита бошладилар. Бироқ улар, менимча, хали бир-бирларини топаётган йўқ.

Биргина Тожикистонда бўлаётган мижозлар, ноҳилик халқнинг ўз оғига тушов бўлиб турибди. Халқнинг узда руҳан бутунлик бўлмагани учун ҳам бировнинг қўлини тўқмоқда. Демакки, маънавий бирлик бўлмаса кўп халқларгина эмас, ҳатто бир халқнинг ўзи ҳам тинч яшай олмас экан.

Мен руҳан жанговар ҳолатини сақлаган бўлса, мамлакатга гуллаб-яшнади. Тараққиёт даражаси билан бошқа нотинч эллардан ўзбек келти.

Утган даврларда туркий халқлар негиздан хотиржам яшашга урганиб қолди. Вужудимиздаги жанговарлик руҳи жондорлик бўлди. Миллатнинг хушёр фарзандлари буни ўз вақтида сезган ва имконият қараб ўз халқини руҳан жанговарликка қўлаб турган. Уруш йилларида Маҳмуд Торобино Муқанна ҳақида асарлар ёзган Ойбек ва Ҳамид Олимжонларнинг фақат шурулар мафқурасининг таланини бажарган дея олмайман.

Бугунинг баҳси ЛАВОЗИМ МАСЪУЛИЯТ ЭМАСМИ?

Мухтарам муҳаррир! Газетада босилган «Куюнчақким, демакким у фидойи» сарлавҳали мақоланингизни ўқиб қўлимга қалам олдим. Бошқаларга қандоқ билмадим-у, бу мақола семимли шоиримиз Ҳабиб Саъдулла тимсолида наманганлик ижодкорларга, журналистларга бир даъватдек туюлди менга.

Яқинда туманимиздаги қурилиш ташкилотларидан бирининг бошлиғи зорланиб қолди. — Қийин бўляпти, — деди у афсусланиб — одамларимизга вақтида маош беролмаяпмиз...

Бироз ҳиссиётга берилганим учун уэр. Албатта ҳар кимнинг қандоқ кийиниши, машинаси бор-йўқлиги унинг шахсий иши. Аммо... Нима десам, ҳар ҳолда мен ўша ташкилот раҳбари урнида бўлсам, уялган бўлардим.

МУСЛИМАЛИК — ҲАЛОЛИК ВА ФАОЛАКДОР

ри муборак Қуръони каримда қўратиб берилган маънавий ҳуқуқий имтиёзларидан кенг фойдаланмоқда. Айниқса, халқ таълими, соғлиқни сақлаш, радио ва электрон техника саноатида, халқ амалий санъатида эронлик хотин-қизлар меҳнатининг алоҳида салмоғи бор.

Кургаза Эрон Ислому республикасининг Ўзбекистондаги элчихонаси ердимида ташкил этилди. Унинг очилиш маросимида мажлис ташкилотларининг раҳбарлари, юртимиздаги хорижий давлатлар ваколатхоналари аъзолари иштирок этишди.

Утган йили «Ўзбекистон» нашриётида семимли ҳажвчимиз, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Неймат Аминовнинг «Бир аср ҳикоят» асари чоп этилган эди. Китоб нафақат мамлакатимизда, балки хорижий юрталарда ҳам ўз муҳлисларини топиб, уларнинг юрак туридан урин эгалади. Чунондан, яқинда Покистон Ислому республикасининг хушхабар келди. Унда айтилишича, ушбу китоб покистонлик ношир Тоҳир Аслам Гура нашриётида чоп этилган.

ИҚТИДОРГА ЎЎТИВОР...

Зехни утқир, шуури тиниқ авлод ҳаётида мўъжизалар яратишга қодир. Ўз янги тарихида бунинг гувоҳи бўлган Япония ҳукумати дуст мамлакатларнинг иқтидорли, истеъдодли йигит-қизлари қадрини ҳам баланд тутмоқда.

Кўнни кўрганлар ҳузурда (ҳозирги Тошкент Шарқшунослик олий билимдонининг эрон-афгон бўлимида ўқиди. Унинг шу пайтга қадар меҳнат фойлияти Ўзбекистон Фанлар академияси Тил ва адабиёт ҳамда Ҳамид Сулаймон номидидаги Кулезмалар институтларида ўтди.

Ўзбекистон ва жаҳон ЮЗ ЁШЛИ ТЕМИРЧИНИНГ ҲИҚМАТЛАРИ

Утган йили «Ўзбекистон» нашриётида семимли ҳажвчимиз, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Неймат Аминовнинг «Бир аср ҳикоят» асари чоп этилган эди. Китоб нафақат мамлакатимизда, балки хорижий юрталарда ҳам ўз муҳлисларини топиб, уларнинг юрак туридан урин эгалади. Чунондан, яқинда Покистон Ислому республикасининг хушхабар келди. Унда айтилишича, ушбу китоб покистонлик ношир Тоҳир Аслам Гура нашриётида чоп этилган.

Туркияда нашр этиладиган «Қардош адабиётлар» (Kardas Edebiyatlar) журнали кўп йиллардан бери туркий халқлар адабиётлари муаммоларини еритиб келади. Турли йилларда бу журнал саҳифаларидан Алишер Навоий, Бобур, Машираб, Чулпон, Фитрат, Ҳамид Олимжон каби шоирларнинг ҳаёти ва ижодига бағишланган мақолалар урин олган эди. Дуненинг қўлаб мамлакатларига тарқаладиган «Қардош адабиётлар» журнали сунги йилларда ҳозирги змон ўзбек адабиётига ҳам эътиборини қаратди.

қудратли бўлишга ҳаракат қилган. Ҳатто жуда кўп мамлакатлар туркий халқлардан лашкар олган, ўз қўшунларини туркий ёвуқлар билан мустаҳкамлаган. Чунки туркий халқ қадим-қадимдан руҳан тетик, жанговар, ёвуқ бўлган. Эҳтимол Амир Темурнинг буюқ соҳибқиронининг енгилмас қўшунларига қудратли руҳ ато этган буюқ куч ҳам шундир.

ТУЛАПБЕРГАН ҚАЙИПБЕРГАНОВ

Сунги туманимиздаги қурилиш ташкилотларидан бирининг бошлиғи зорланиб қолди. — Қийин бўляпти, — деди у афсусланиб — одамларимизга вақтида маош беролмаяпмиз...

Утган йили «Ўзбекистон» нашриётида семимли ҳажвчимиз, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Неймат Аминовнинг «Бир аср ҳикоят» асари чоп этилган эди. Китоб нафақат мамлакатимизда, балки хорижий юрталарда ҳам ўз муҳлисларини топиб, уларнинг юрак туридан урин эгалади. Чунондан, яқинда Покистон Ислому республикасининг хушхабар келди. Унда айтилишича, ушбу китоб покистонлик ношир Тоҳир Аслам Гура нашриётида чоп этилган.

ТУРК ТИЛИДА

Туркияда нашр этиладиган «Қардош адабиётлар» (Kardas Edebiyatlar) журнали кўп йиллардан бери туркий халқлар адабиётлари муаммоларини еритиб келади. Турли йилларда бу журнал саҳифаларидан Алишер Навоий, Бобур, Машираб, Чулпон, Фитрат, Ҳамид Олимжон каби шоирларнинг ҳаёти ва ижодига бағишланган мақолалар урин олган эди. Дуненинг қўлаб мамлакатларига тарқаладиган «Қардош адабиётлар» журнали сунги йилларда ҳозирги змон ўзбек адабиётига ҳам эътиборини қаратди.

РАМАЗОН ҚУТЛОВЛАРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ ҚАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА Ассалому алайкум ва раҳматуллоҳу ва баракатуҳу. Муборак Рамазон ойи бошланиши муносабати билан Сизга самимий табриқларимни йўллаш менга катта мамнуният бахш этади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ ҚАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА Муқаддас Рамазон ойи муносабати билан Сиз жаноби олийларига самимий табриқларимни йўллаш менга мамнуният бахш этади. Сизга мустаҳкам саломатлик, шунингдек, қардош мамлакатингиз халқига фаровонлик ва раванқ тилайман.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ ҚАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА Муқаддас Рамазон ойи муносабати билан Сиз жаноби олийларига самимий табриқларимни йўллаш менга мамнуният бахш этади. Сизга мустаҳкам саломатлик, шунингдек, қардош мамлакатингиз халқига фаровонлик ва раванқ тилайман.

ТИЛИМИЗ ТАРИХИНИНГ БИЛИМДОНИ

СУРАТДА: олим Қозоқбой Маҳмудов ёзувчи Набижон Бокйи ва шоир Рауф Парфи билан

Сунги ун йиллар ўзбек тарихий тилшунослиги катта ютуқларга эришди: адабий тилимиз тарихида муҳим урин тутган эзма ёдгўрликлар нашр этилди; уларнинг лисоний хусусиятларига бағишланган йирик-йирик илмий тадқиқотлар, қўлаб-қўлаб тарбияланган, олим бўлди: шу эрда урта мактабни яқунлади, сунга Урта Осиё давлат университети Шарқ факултети

асли Андижон вилояти Избоскан туманининг Чувама қишлоғидан: болалиги уша ерда ўтган. Ун бир ешида онаси билан Тошкентга кўчиб келди. У Тошкент муҳитида тарбияланиб, олим бўлди: шу эрда урта мактабни яқунлади, сунга Урта Осиё давлат университети Шарқ факултети

Кўнни кўрганлар ҳузурда (ҳозирги Тошкент Шарқшунослик олий билимдонининг эрон-афгон бўлимида ўқиди. Унинг шу пайтга қадар меҳнат фойлияти Ўзбекистон Фанлар академияси Тил ва адабиёт ҳамда Ҳамид Сулаймон номидидаги Кулезмалар институтларида ўтди.

К. Маҳмудов — йирик илмий тадқиқотлари билан танилган олим. Ўзбекистонда адиб Аҳмад Югнакийнинг «Ҳиба ул-ҳақоийк» асарини чуқур, илмий асосда урганиш бевосита унинг номи билан боғлиқ. Олимнинг бу соҳадаги ишлари узимиздагина эмас, дунё туркийшунослигида эътироф этилган. У «Ҳиба ул-ҳақоийк»нинг илмий-тадқиқотий матни, ҳозирги ўзбекча талқини, асарнинг тил хусусиятлари буйича йирик тадқиқотлар яратди; бу соҳада унинг бир неча монография ва қўлаб мақолалари илм аҳлига аён. Олимнинг номзодлик диссертацияси ҳам мазкур обиданинг тил хусусиятларига бағишланган.

Шоир Отаёр ўз таваллуд санасининг элик йиллигини қаршилайтир.

Аммо шоир бир кун эмас, ҳар кун туғилади, ёзган ҳар битта янги шеърдан сунг туғилади. Ва аксинча...

«Кўёшни кўргани келдим», «Дунёга тенгдош хази-на» сингари насрий ва адабий-санъатий рисолалари...

ОТАЁР

ДЕРАЗАМДА ГУЛЛАДИ АЁЗ

ХАЁТ

Хаёт мен учун кўнгирак эди, Шўхлик эди, «от чопиш» эди.

Бутун қалба шодлиги гулгу... Хаёт мен учун кўнгирак эди, Жарангини англапти бутун.

БАҲОРНИ СОҒИНИШ

Бунча ҳам чиройли ёғаяпти қор, Аммо мен қумсадим сўзинги, баҳор.

Кўзлаги соғинчим билмади аёз, Билса ҳам кўзига илмади аёз,

Йўқ, ҳамон қор оғар, оғар ошпоқ қор, Кўнгилда соғинчдан кўмиш ўқинч бор.

ТАСОДИФ ТЎЛА УМР

Тасодифга тўла ҳаётим, Бахту тахтим тасодифландур.

Тасодифдан топдим ишқимни, Муҳаббатнинг измидан қолдим.

Тасодифсиз сафарларим йўқ, Сафарларим — умрим мазмуни.

Яхши-ёмон қуларин кечдим, Зил асаблар кемирар юрак.

Ҳалим КАРИМ

КЎНГИЛ ҲАЛОВАТИ

МОМАҚАЛДИРОҚ

Момакалдиқоқ — интрагани она Заминнинг, Маҳаббати минг бур тасодифдан узок.

ШОМ КАЙФИЯТИ

Ташқарида ҳорғин шом рутубати, Ҳашлик дарёсида оқаман лоқайд.

ЖОЙНАМОЗ

Мени гуноҳлардан асрайсан омон, Сен билан дилда мустаҳкам имон.

ҚУЛОҒИМНИНГ ОСИДА ЯПРОҚ ШИВИРЛАБ ҚОЛДИ

Неча кунги нигоҳимга Уйку келмайди сира.

Чарчоғ жисмим ўнар суюб, «Ором» уқлар диванда.

Ёлғизликни севди аёл, Яна тунга сингар доим.

Ёлғизликда яшар қимлардир, Бахтсизликми аслида бу ҳол?

Дўст кўрарму. Ноумид шайтон, Зулмат кеча ютиб юборур.

СИЗНИ ЎЙЛАСАМ

Титрадим. Мажол қочди. Тушим қаҳрли кечди.

Оймона ОБИДОВА

Наҳотки, сабрим тўлиб гулкоса ўйилмишидир.

Аллаб кўрарман, ҳарчанд, муҳаббатим алданмас.

Дарв кетган қавлгум мудоом яримта-ярим бўлди.

Қулоғимнинг остида япроқ шивирлаб қолди, Соёлаги сўлим сойнинг янроқ қулгуси қолди.

Не учун, далил туйғум аямай сотиб қўйди, Ва яна аччиқ ҳижрон ўзини осиб қўйди.

Илон оғуси синган қайдин чўй ўй суклиди — Айтмоқчи бўланганин ҳаммаси унутилди.

Дунёга қўл ситган мен бир бепарво, Оруз худосининг лоқайд ҳамлоли —

Кўним тепчиб оққан томтирларимда Ханжардай жаранглаб йилгиди Бедил.

Сўз беринг, менга бир сиқим бўлса ҳам, Тиландим. Мендайн девонга сўз беринг.

Шаффоф сўз, Мисли осмон каби беғубор, Нон каби ушоғи азиз.

Салимқул овчи яна алланималарни уюнга уқтирган-ча саксовулзор оралаб кетди.

Салимқул овчининг ота-бобоси ҳам манаман деган овчи утишган. Овчининг шухрати ҳам аждоллариникидан қолшмайди.

«Қаерларид, саксовулзор ичкарисида шоқолнинг чақалоқ йиғисига ушханган хунук улипи эшитилди.

Баҳодир Абдул РАЗЗОҚ

ШАТТАВЖОМ

Ҳикоя

Ҳиш саксовулзорда яқка ташлаб келганига уқинди. Ҳалимқул ун саккизни уриб қўйган бўлса-да, овга биринчи чиқинди.

Титраб қушогизни олди. Ҳамон қорни қип-қизил қонга буаб типирчиллаётган бурига қарата гумбурлатиб ўқ узди.

Куларан бури дуч келган япалоқ ва беғубул излар шубҳасиз оламники эди. Бу излар қўйбоқар чўпонники эмас, йўқ, ундан қўйнинг қўйи эмас, димоғини ачиштиригудек темир ҳили ва аллақандай бошқа нарсаларнинг иси келарди.

Ҳалимқул бозиллаб турган саксовул қурига қуларини тоблаганча хаёлга берилиб турарди. Хаёлпарастлик унинг эски олати. Мактабда ҳам охириги партада утириб олиб қулини чаккасига тираб, гўе муаллимнинг сузларини диққат билан тинглагандек бўлиб ширин хаёлга бериларди.

Филология фанлари доктори Э. Рустамовнинг маълумот бер...

равида мусобақага айланажак. Маълумки, эски даврларда асосат, хусусан, диний асосат...

адабиётдан урин эгаллаши тахминан XI асрдан кейинги давр...

Раҳмон Қўчқор

Беш жилди «Ўзбек адабиети тарихи-да» (Ҷилди) таъкидла...

Ун биринчи асрларда яшаб утган Бобо Тохир Урений дарвеш...

Демак, Боровков, бугун эътибор берилмаган, дея даъво қил...

Кейинги пайтларда матбуот, радио-телевидениедаги қатор...

Е. Э. Бертелснинг ҳукми Шарк адабиётининг яхши хабардор, хусусан, тасавуф ва тасавуфий...

қанда аjoyиб ривоятлар яратганлар. Ва бунинг исботи улароқ...

ланган ва турги иш қилган. У эсади: «Проф. Куприлозаде...

Табиийки, савол топилган экан, унга турфа жавоблар ҳам...

АХМАД ЮГНАКНИЙ ИМОМИ АЪЗАМГА ЗАМОИДОШ БЎЛГАНМИ?

«Қорахоний даври турк шеъри» номли таъкидот муаллифи Т. Такин...

қанда аjoyиб ривоятлар яратганлар. Ва бунинг исботи улароқ...

ланган ва турги иш қилган. У эсади: «Проф. Куприлозаде...

Табиийки, савол топилган экан, унга турфа жавоблар ҳам...

«Хабатул ҳақойиқ» Улугбек замонида бўлганидек, Алишер Навоий...

қанда аjoyиб ривоятлар яратганлар. Ва бунинг исботи улароқ...

ланган ва турги иш қилган. У эсади: «Проф. Куприлозаде...

Табиийки, савол топилган экан, унга турфа жавоблар ҳам...

Албатта, Адиб Аҳмад улкан истеъод ва ақл дониш соҳиби бўлмаганида...

қанда аjoyиб ривоятлар яратганлар. Ва бунинг исботи улароқ...

ланган ва турги иш қилган. У эсади: «Проф. Куприлозаде...

Табиийки, савол топилган экан, унга турфа жавоблар ҳам...

«Хабатул ҳақойиқ» Улугбек замонида бўлганидек, Алишер Навоий...

қанда аjoyиб ривоятлар яратганлар. Ва бунинг исботи улароқ...

ланган ва турги иш қилган. У эсади: «Проф. Куприлозаде...

Табиийки, савол топилган экан, унга турфа жавоблар ҳам...

«Хабатул ҳақойиқ» Улугбек замонида бўлганидек, Алишер Навоий...

қанда аjoyиб ривоятлар яратганлар. Ва бунинг исботи улароқ...

ланган ва турги иш қилган. У эсади: «Проф. Куприлозаде...

Табиийки, савол топилган экан, унга турфа жавоблар ҳам...

Advertisement for 'BOBOMEROS' featuring a book cover and text.

Advertisement for 'BOBOMEROS' featuring a book cover and text.

Advertisement for 'BOBOMEROS' featuring a book cover and text.

Advertisement for 'BOBOMEROS' featuring a book cover and text.

